

Аан дойдутаабы «ҮРҮҢ ТОРУОСКА» ыйыннык чэрчитинэн ытыллар
«ЧИТАЕМ ВСЕ» сетевой бырайыак
Өрөспүүбүлүкэтээби «МИР ЕДИН» медиа-уроугун
СЦЕНАРИЙА

Кэмэ: алтынны 27(28) күнэ, 20__ с.

Буолар сирэ: _____

Сыала – харахтарынан доруобуйалара хааччахтаах дьонно, кинилэр көрсөр кыналбаларыгар общество болжомтолоох буоларын ситиһии. Бу ый бэйэтэ девизтээх – «Толерантность, равноправие, интеграция».

Соруга – медиа-уроугу бибилиэтиэкэбэ биитэр үөрэх тэрилтэтигэр бэлэм сценарийынан ытыты (45 мүнүүтэ).

Аудитория: орто/улахан сүһүөх кылаанын үөрэнэччилэрэ.

Көмө матырыйааллар:

- Брайль сириибинэн кинигэ;
- Рельефнэй бэчээттээх кинигэ;
- Улахан суруктаах кинигэ;
- Тактильной кинигэ;
- Рулонна уһуллубут “сангарар” кинигэ (аудиокинигэ);
- Кассетаба уһуллубут “сангарар” кинигэ (аудиокинигэ);
- СД-дискэбэ уһуллубут “сангарар” кинигэ (аудиокинигэ);
- Флеш-картаба уһуллубут “сангарар” кинигэ (аудиокинигэ);
- “Аудиокниги РБС” мобильнай сыһыарыы;
- планшет-решетка, грифель, халын кумаабылаах Брайль тэтэрээтэ;
- Брайль алпабыыта;
- Тифлокомментарийдаах / тифлокомментарийа суох киинэттэн быһа тардыы.

Көмө техника:

- ноутбук
- проектор
- колонка

* - быраактыка чааһа

Билсэр электроннай аадырыс: metod-rbs-yakutia@yandex.ru

3 мүн.	• КИИРИИ ЧААҤА	Презентация
	<p>Дорооболорун, оҕолор! Бүгүн ураты ис хоһоонноох медиа-урок буолуоҕа. Урокпут аата «Мир Един» диэн, Аан дойдутаабы «Үрүн торуоска» ыйынньык чэрчитинэн ыытыллар.</p> <p>Бу ыйынньык туһунан тугу билэбит? <i>(оҕолор эппиэттииллэр)</i></p> <p>Ол курдук алтынны 15 күнүттэн, Аан дойдуга харахтарынан доруобуйалара хааччахтаах дьон күнүттэн, саҕалаан сэтинни 15 күнүгэр диэри Россия үрдүнэн бу ыйынньык ыытыллар. Сүрүн сыала – харахтарынан доруобуйалара хааччахтаах дьонно, кинилэр көрсөр кыһалбаларыгар общество болҕомтолоох буоларын ситиһии. Бу ый бэйэтэ девизтээх – «Толерантность, равноправие, интеграция».</p> <p>Бүгүнгү урокпуттан эһиги, оҕолор, саһаны билиэххит диэн эрэнэбин.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - «Үрүн торуоска» - Күнэ-дьыла - Сыала - Девиньэ

13 мүн.	• I ЧААНА - «Санарар» кинигэ диэн тугуй?	
	<p>Хомойуох иһин, көрбөт дьон кинигэни аахпаттар, интэриэниргээбэттэр дии саныылар. Оҕолор, эниги санаабытыгар, хайдабый? <i>(оҕолор эппиэттииллэр)</i></p>	
	<p>Сөп, көрбөт дьон кинигэни олус диэн таптыылар, аабалларын ордороллор. Аан дойду үрдүнэн элбэх көрбөт дьон биллиилээх дьон буолаллар дии: ырыаһыттар, спортсменнар, суруйааччылар. Холобур, кими аатыаххытын сөбүй? <i>(оҕолор эппиэттииллэр)</i></p>	
	<p>Саамай сөп. Экранна өссө кимнээх баалларын көрүөххэ эрэ.</p>	Аан дойдуга биллибит көрбөт дьон туһунан (Луи Брайльа суох)
	<p>Специальной, о.э. анал, библиотекалар баар буолаллар. Холобур, биһиги. Бу маннык ураты библиотека фондугар көрбөт дьон ааҕарыгар аналлаах араас форматтаах кинигэлэр бааллар. Холобур, Брайль сирибинэн, рельефнэй бэчээттээх, улахан суруктаах, тактильной.</p>	РТШ РГП УКШ тактильной кинигэ
	<p>Оттон “САҢАРАР” КИНИГЭ диэн тугуй? <i>(оҕолор эппиэттииллэр)</i> Өссө биир формат баар. Ол “САҢАРАР” КИНИГЭ диэн. А.э. аудиокинигэ. Биһи библиотекабытыгар санарар кинигэ көрүнэ барыта баар. Ол курдук рулонна, кассетаба, СД-дискэбэ, флеш-картаба уонна Аудиокниги РБС диэн мобильнай сыһыарыыга кытта баар. <i>(учуутал көрдөрөр)</i></p>	“САҢАРАР” КИНИГЭ “Аудиокниги РБС”

*	Билигин биһиги “санарар” кинигэлэри кытта билсиэхпит.	“Санарар” кинигэлэри истии: Н. Якутскай “Төлкө” А. Аччыгыя “Сааскы кэм” (диктор К. Семенов)
	Ити курдук биһи библиотекабыт фондатыгар саха литературатын көмүс айымньылары санарар кинигэ буолан тахсыбыттара. Ону барытын мобильнай сыһыарыыбытыгар булуоххутун, истиэххитин сөп.	
13 мүн.	• II ЧААҺА – “Аптаах алта түочука”	
	Оҕолор, эниги Луи Брайль диэн кимин билэбит дуо? (оҕолор эппиэттииллэр)	Л. Брайля мэтириэтэ
	Урок саҕаланыытыгар эппитим курдук, Аан дойдуга элбэх харахтарынан доруобуйалара хааччахтаах биллиилээх дьон баар. Олортон биирдэстэрэ, 3 сааһыгар көрбөт буолбут, Луи Брайль буолар. Кини көрбөт дьон суруйалларыгар-ааҕалларыгар аналлаах алта түочукаттан турар суругу-бичиги айбыта. Бу алта түочукалар бөлтөрхөй буолаллар, хас бирдии түочука комбиницията сөптөөх букваны бэлиэтиир.	
	Ол курдук суруйарга диэн анал прибордар бааллар – планшет-решетка, грифель уонна халын кумааҕылаах Брайль тэтэрээтэ. (учуутал көрдөрөр)	планшет-решетка, грифель, халын кумааҕылаах тэтэрээт
	Билигин хас биирдии омук бэйэтэ туспа Брайль систиэмэтинэн алпабыыттаах. Оттон сахалыы алпабыыты айбыт кининэн көрбөт поэт, сахалартан бастакы тифлопедагог буолар. Кини аатын «Аптаах алта түочука» дьарыктан билиэххит.	Брайль алпабыыта

*	<p>Бу дьарыкка Брайль сириибинэн суруллубут Аан дойдуга биллибит көрбөт дьон ааттарын таайахтааххыт. Онуоха эниэхэ көмө буолуоҕа Брайль алпабыыта.</p> <p><i>Эпπιэттэр:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Биллэр Италия ырыаһыта, кини талааныгар Лучано Паваротти сүгүрүйэрэ. (Андреа Бочелли).2. Биллиилээх Америка музыканы уонна композитора (Стиви Уандер).3. 5 км дистанцияҕа сүүрүүгэ Олимпиада кыттыылааҕа, США үс төгүллээх чемпионката уонна рекордсменката (Марла Раньян).4. Италия учуонайа. Кини халлаан эттиктэрин үөрэтэргэ диэн бастакынан телескобу туһанар. (Галилео Галилей)5. Айылҕаттан өтө көрөр, билгэлиир ураты. айдарыылаах дьахтар аата (Ванга Димитрова).6. Харабынан көрбөт фотограф (Пит Эккерт)7. Харабынан көрбөт суруйааччы, Брайль систиэмэнэн сахалыы алфавит ааптара (Иван Горный).	<p>Сорудахтаах лиистэри уонна Брайль алпабыытын түнгэтии</p> <p>Бэрэбиэркэ Экранна сөптөөх эпπιэт көстөр + фото</p>
13 мүн.	<p>• III ЧААҤА – «Тифлокомментирование»</p>	
	<p>Хас биирдии киһи култуура, искусство эйгэтин кытта алтыһахтаах. Оттон көрбөт дьон музейга, театрга, кэнсиэргэ сылдьара кэккэ уустуктардах. Маныаха биһиэхэ көмө буолар ТИФЛОКОММЕНТИРОВАНИЕ диэн өнө. Ол аата тугуй?</p> <p><i>(оҕолор эпπιэттииллэр)</i></p>	<p>Тифлокомментирование</p>

	<p>Судургу, өйдөнүмтүө тылынан көрбөт дьонно аналлаах саната суох сыаналары хос быһаарыы буолар. Тифлокомментарийдары онорор киһини тифлокомментатор дииллэр, бу идэҕэ Москва куоракка баар “Реакомп” институт үөрэтэр.</p>	<ul style="list-style-type: none">- Тифлокомментирование- Араастара- Ханна туттуллара <p>Холобур</p>
*	<p>Билигин Суорун Омоллоон «Аанчык» кэпсээнинэн уһуллубут киинэттэн быһа тардыыны көрүөххэ, ол гынан баран бары харахпытын симэбит.</p>	<p>«Аанчык» киинэни көрүү (тифлокомментарийа суох быһа тардыы)</p>
	<p>Оҕолор, харахпытын арыйабыт. Туох уобарастар үөскээтилэр? Ити быһа тардыыттан тугу өйдөөтүгүт? <i>(оҕолор эппиэттииллэр)</i></p>	
*	<p>Оннук, хараххын сабан баран ону-маны онорон көрөр, кырдьык, уустук. Аны эниги тифлокомментатор оруолугар бэйэбитин боруобаланан көрүөххүтүн сөп: бу быһа тардыыга баар саната суох сыаналарга хос быһаарыылары, о.а. тифлокомментарийдары, оноруохтааххыт. Ким баҕалаах баар? Өйдөөн: комментарийдар кылгас, судургу, ол гынан баран өйдөнүмтүө уонна тийимтиэ буолуохтаахтар. Ону таһынан киинэни көрөргө мэнэйдие суохтаах. <i>(оҕолор тифлокомментарий онорон холонолор)</i></p>	<p>«Аанчык» киинэни көрүү (тифлокомментарийа суох быһа тардыы)</p>
*	<p>Олус үчүгэй! Аны билигин ити быһа тардыыны өссө төгүл көрүөххэ, ол гынан баран автоматизированнай тифлокомментарийдаах.</p>	<p>«Аанчык» киинэни көрүү (тифлокомментарийдаах быһа тардыы)</p>
*	<p>Уратылаах эбит дуо? Көрбөт дьонно ТК наада эбит дуо? <i>(оҕолор эппиэттииллэр)</i></p>	

3 мүн.	• ТҮМҮК	
	Оџолор, бу уруоктан тугу биллигит? Туох саганы арыйдыгыт? Көрбөт дьонно көмө, өйөбүл наада эбит дуо? <i>(оџолор эппиэттииллэр)</i>	
	Манан биһиги «Мир Един» диэн медиа-уруокпут түмүктэнэр. Баргытыгар көхтөөх кыттыыны ылбыккыт иһин махтал буоллун, өссө да көрсүөхпүт, кэпсэтиэхпит диэн эрэниэххэ.	Сертификаттары түнэтии, хаартыскаџа түһүү